

Behov av insatser för personer med funktionsnedsättning

Analys och beräkningar för år 2015-2019

2014-03-19

Karin Bäckbro
socialförvaltningen staben

tyresö kommun

Innehållsförteckning

1	Behov av insatser för personer med funktionsnedsättning.....	3
1.1	Sammanfattning.....	3
2	Inledning	4
2.1	Metod	4
2.2	Omvärldsfaktorer	4
3	Insatser enligt LSS.....	6
3.1	Bostad med särskild service för vuxna.....	6
3.1.1	Gruppboende	7
3.1.2	Servicebostäder	8
3.2	Bostad med särskild service för barn och unga.....	8
3.3	Daglig verksamhet.....	9
3.4	Personlig assistans	10
3.5	Korttidsvistelse	11
3.6	Korttidstillsyn för skolungdomar	12
3.7	Avlösarservice LSS.....	12
3.8	Ledsagarservice LSS.....	13
3.9	Kontaktperson LSS.....	13
4	Insatser enligt SoL för personer med psykisk funktionsnedsättning.....	14
4.1	Stödboende och träningslägenheter	14
4.2	Boendestöd	15
4.3	Sysselsättning	16
4.4	Avlösarservice SoL.....	17
4.5	Ledsagarservice SoL.....	17
4.6	Kontaktperson SoL.....	18
5	Övriga insatser enligt SoL.....	18
5.1	Hemtjänst för personer yngre än 65 år.....	18
5.2	Boende enligt SoL.....	19
5.3	Korttidsboende.....	19

1 Behov av insatser för personer med funktionsnedsättning

1.1 Sammanfattning

Behovsplanen för omsorgen om personer med funktionsnedsättning revideras årligen. Planen beskriver i år till skillnad från tidigare behoven endast i volymer. Den avser perioden 2015-2019.

När det gäller insatser enligt LSS och SoL till personer med funktionsnedsättning är behoven framåt svåra att prognosticera. Prognoserna utgår utifrån de behov förvaltningen i dagsläget känner till samt en uppskattning av de närmaste årens utveckling utifrån hur det sett ut under senare år.

Antalet personer som har minst en insats från sin kommun enligt LSS har ökat med 2-3 procent per år under en lång följd av år. Insatserna daglig verksamhet och personlig assistans har ökat mest. Ökningen av insatsbehov är störst avseende personer som fått diagnoser inom autismspektrum eller annan neuropsykiatri. Till största delen handlar det om barn, men även fler vuxna diagnosticeras. Prognoserna utgår ifrån att insatser som riktas till personer med den typen av diagnoser kommer att fortsätta öka de närmaste åren. I slutet av planperioden görs en minskande uppräknings då osäkerheten om utvecklingen ökar.

När det gäller de ökande behoven av bostäder med särskild service för vuxna enligt LSS förutsätts att planerade gruppboenden färdigställs under 2015. Detta är viktigt då det redan finns tolv personer som väntar på sådan bostad. Under perioden 2015-2019 kommer det enligt prognosen att behövas ytterligare cirka 3 platser i gruppboenden och 4 platser i servicebostäder per år. Ett nytt gruppboende behöver stå klart vartannat år.

Tillgången på olika former av boendestöd i ordinärt boende behöver utökas och bli mer flexibelt i sin utformning.

När det gäller sysselsättning enligt SoL för personer med psykisk funktionsnedsättning skulle ett större och mer varierat utbud behövas, särskilt för den yngre gruppen.

2 Inledning

2.1 Metod

Beskrivningen av situationen 2013 utgår ifrån nyckeltal i bokslut 2013 när sådana uppgifter finns. Nyckeltal finns dock inte framtagna för samtliga insatser som planen omfattar. I de fall nyckeltal saknas har uppgiften om antalet brukare som hade pågående beslut om insatsen per den 31 december 2013 använts.¹ När det gäller köpta platser så har antalet helårsplatser beräknats.² När det gäller år 2014 har nyckeltal enligt nämndplan 2014 använts när sådana uppgifter finns. När uppgifter saknas i nämndplan har prognoser gjorts.

Prognoser har gjorts för åren 2015 till och med 2019. Prognoserna utgår dels utifrån de behov förvaltningen i dagsläget känner till, dels görs en uppskattning av de närmaste årens utveckling utifrån hur utvecklingen sett ut under senare år. I de fall ett ökat behov antas, så görs en lägre uppskrivning under periodens senare del, då utvecklingen längre fram är svårare att förutse.

Antalet personer som har minst en insats från sin kommun enligt LSS har ökat med 2-3 procent per år under en lång följd av år. De insatser som ökat mest är daglig verksamhet och personlig assistans.

2.2 Omvärldsfaktorer

När det gäller insatser enligt LSS och SoL till personer med funktionsnedsättning går det inte att enbart utifrån befolkningsprognosen göra beräkningar för hur de kommande behoven ser ut. Det finns inget tydligt samband, men en ökande befolkning torde ändå i sig ge en viss ökning av behoven av insatser. Som tabellen nedan visar är en viss ökning av de berörda åldersgrupperna att förvänta under de närmaste åren. Stockholmsregionen är också som helhet i kraftig tillväxt.

Procentuell befolkningsökning i olika åldersgrupper i Tyresö

	År				
Ålder	2015	2016	2017	2018	2019
1-5	-0,6	1,3	2,4	3,5	1,4
6-15	2,4	1,0	0,4	-0,8	0,4
16-18	1,3	1,5	3,9	3,5	0,8
19-64	2,1	1,9	1,7	1,2	1,2

Källa: Befolkningsprognos för åren 2013-2022

¹ Tillgängliga tidsresurser har inte möjliggjort att ta fram helårsuppgifter för verksamheten i egen regi, vilket hade varit önskvärt.

² Antalet helårsplatser är beräknade som genomsnittet av antalet köpta platser för årets tolv månader, enligt sammanställning av faktureringsunderlag.

Den officiella statistiken visar också att antalet personer som har minst en insats från sin kommun enligt LSS har ökat med 2-3 procent per år under en lång följd av år.³ De insatser som ökat mest är daglig verksamhet och personlig assistans.

Ökningen av insatsbehov enligt både LSS och SoL är tydligast gällande personer som fått diagnoser inom autismspektrum eller annan neuropsykiatri. Till största delen handlar det om barn, men även fler vuxna diagnosticeras. Yngre personer med neuropsykiatrisk problematik i kombination med andra psykiatriska diagnoser och yngre kvinnor med psykisk sjukdom och självskadebeteende blir fler.

Ansökningar om personlig assistans har ökat delvis beroende på att Försäkringskassan gör en restriktivare bedömning av vilka personer som kan få sin assistans från dem. Allt fler ansökningar inkommer också från assistansbolag som söker assistans för sina kunder. Under året har det skett en markant ökning av antalet personer. Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) tittar för närvarande på orsaker och konsekvenser av Försäkringskassans restriktivare bedömningar av rätten till assistans enligt socialförsäkringsbalken (SFB). KSL har gjort en skrivelse till socialdepartementet i ärendet med krav på en förändring. Hållningen är att insatsen antingen bör förstatligas eller att kommunerna får ett tydligare ansvar för insatsen. KSL menar att det senare alternativet förutsätter att resurser tillförs kommunerna.

En annan tendens är att ökad individualisering och krav på valfrihet innebär att standardiserade lösningar inte kommer att vara gällande. Det ställer krav på flexibilitet och kompetens inom socialtjänsten, bl.a. på att möjliggöra för alternativ som den enskilde kan värdera och, eventuellt med stöd, välja mellan. Detta framhålls bland annat i Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) rapport ”Vägval för socialtjänsten, underlag för omvärldsanalys”.

Den nya gymnasiesärskolereformen började tillämpas hösten 2013. Den nya gymnasiesärskolan innebär även att valfrihet mellan de olika skolorna och dess inriktning. Detta kan medföra ökade LSS- kostnader för eftermiddagsverksamhet och internatboende.

Socialstyrelsen har riktat kritik mot att antalet personer på gruppboendena är för högt. Socialstyrelsens rekommendation är 3- 5 personer per gruppbostad. I Tyresö bor upp till 6 personer per gruppbostad. Krav på färre personer per gruppbostad kan på sikt komma att påverka utformningen av framtida gruppbostäder och få kostnadsdrivande konsekvenser.

---

³ Sveriges officiella statistik, Socialtjänst 2013, Personer med funktionsnedsättning – insatser enligt LSS år 2012.

En översyn av lagen om psykiatrisk tvångsvård (LPT) och lagen om rättspsykiatrisk vård (LRV) har gjorts på uppdrag av regeringen. Lagändringen kan komma att innebära förhöjda kostnader för kommunen eftersom dessa personer ofta behöver vistelse på utslussningshem innan det är möjligt för dem att återvända till hemkommunen. Kommunen delar kostnaden för dessa placeringar med psykiatrin enligt principen att kommunen tar kostnaden för boende och sysselsättning medan psykiatrin bekostar behandlingen.

3 Insatser enligt LSS

Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) är en så kallad rättighetslag. De som omfattas av lagen är

1. Personer med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd
2. Personer med betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder till följd av skada eller sjukdom
3. Personer med varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande, är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen.

LSS-handläggare inom socialförvaltningen utreder om funktionsnedsättningen är av sådan art att den sökande omfattas av LSS. De insatser som kommunen kan erbjuda enligt LSS är personlig assistens, ledsagarservice, kontaktperson, avlösarservice, korttidsvistelse, korttidsstillsyn för skolungdom över 12 år, bostad med särskild service för barn och ungdomar, bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna, daglig verksamhet. Nedan följer prognoser av behovet av de olika LSS-insatserna.

3.1 Bostad med särskild service för vuxna

Bostad med särskild service är en insats för den som har ett omfattande behov av stöd från en fast personalgrupp, där stödet erbjuds under dygnets alla timmar. De vanligaste formerna är gruppboende och serviceboende. Gruppboende är ett sammanhållet boende där gemensamhetsutrymmen inkluderas. Serviceboende innebär att brukaren bor i en separat lägenhet i närheten av en baslägenhet där personalen finns tillgänglig. Gemensamhetsutrymmen finns i baslägenheten.

Bostäder med särskild service drivs i Tyresö huvudsakligen i kommunal regi. Planerade gruppboenden kommer att drivas på entreprenad. Köpta platser i särskilt boende för vuxna enligt LSS avser behov som inte kan tillgodoses inom Tyresö kommun.

Antal brukare i särskilt boende för vuxna enligt LSS, efter boende- och driftsform

	Bok- slut	Nämnd- plan	Prognos				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Totalt antal brukare,	94	111*	115	122	129	136	143
<i>gruppboende</i>			54	57	60	63	66
<i>servicebostäder</i>			61	65	69	73	77
Egen regi,	83	100*	91	95	99	103	107
gruppboende			30	30	30	30	30
servicebostäder			61	65	69	73	77
Entreprenad,							
gruppboende	6	6	18	21	24	27	30
Köpta platser,							
gruppboende	5	5	6	6	6	6	6

*På grund av uppskjutna boenden stämmer inte den uppgift över antal brukare som anges i Nämndplan 2014.

3.1.1 Gruppboende

År 2013 fanns det totalt cirka 42 platser i gruppboende, varav 30 i kommunal regi, 6 i gruppboendet Gränsvägen som är upphandlat enligt LOU och drivs på entreprenad och 5 platser köptes externt.

Det råder brist på bostäder med särskild service för vuxna enligt LSS. De 12 nya platser i LSS-boende som var planerade till 2013-2014, har av skäl som socialförvaltningen inte råder över försenats. De två planerade gruppboendena, Villa Linde och Tärningen, beräknas bli klara först 2015. Denna situation innebär att det finns ett uppdämt behov av gruppboende.

Idag finns två ungdomar i barn- och ungdomsboendet Hällebo, som skulle behöva flytta till ett boende för vuxna. Förutom dessa ungdomar står cirka tio vuxna hemmaboende i kö för att få plats i gruppboende. Minst 6 av dessa totalt cirka 12 tolv personer har ett mer akut behov av plats i gruppboende.

För personer som bor kvar hemma kan behov finnas av kompensatoriska åtgärder, som avlösarservice och korttidsvistelse. Det kan även bli nödvändigt att köpa externa platser på gruppboende. Bristsituationen kan därför leda till ökade kostnader för andra insatser.

Behovet av gruppboende antas öka med cirka 3 platser per år under perioden 2015-2019. Det innebär att ett nytt gruppboende behöver stå klart vartannat år.

Planering av ytterligare ett nytt gruppboende utöver Villa Linde och Tärningen pågår. De planerade gruppboendena kommer att drivas på entreprenad.

Köpta platser enligt LSS för vuxna avser insatser för personer vars behov inte kan tillgodoses inom Tyresö kommun. Dessa personer behöver oftast en helhetslösning, vilket innebär att insatsen daglig verksamhet ingår inom ramen för boendet. Det kan till exempel handla om personer med samtidig psykisk störning och utvecklingsstörning.

År 2013 köptes 5 platser för vuxna i permanent gruppboende enligt LSS. Det är svårt att göra prognoser över framtida behov av köpta platser i särskilt boende, då tidigare inte kända personer kan aktualiseras, t.ex. vid inflyttning till kommunen. De som nu har den här typen av boende beräknas bo kvar under hela planperioden.⁴ Ett oförändrat behov har antagits, men det går inte att bortse ifrån att behovet kan öka.

3.1.2 Servicebostäder

År 2013 fanns 53 boende i servicebostäder. Kommunen saknar minst 2 platser i servicebostad. Troligen kommer det att behövas cirka 4 nya platser per år i servicebostäder.

3.2 Bostad med särskild service för barn och unga

Barn och ungdomar med stora och varaktiga funktionshinder kan ha behov av att bo i en annan familj eller i en bostad med särskild service. Det kan avse heltidsboende eller ett komplement till boende hos föräldrarna. Det kan ibland bli aktuellt vid skolgång på annan ort.

Antal boende i särskilt boende enligt LSS för barn och ungdom

	Bokslut	Nämndplan	Prognos				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Antal boende,	6		8	5	5	5	5
egen regi	3	3	3	0	0	0	0
köpta platser	3	4	5	5	5	5	5

Tre barn och ungdomar bor i kommunens barn- och ungdomsboende Hällebo. Två av dessa är ungdomar som skulle behöva flytta till ett boende för vuxna, men är kvar på Hällebo tills ett nytt gruppboende blir klart andra halvåret 2015. När dessa två ungdomar fått plats i ett gruppboende för vuxna, finns inte tillräckligt med underlag för att fortsätta driva ett barn- och ungdomsboende i kommunen. Kommunen kommer då att köpa platser vid behov av boende för barn och ungdomar.

⁴ I slutet av år 2013 fanns 6 personer i gruppboende enligt LSS.

Köpta platser enligt LSS för barn kan antingen avse barn som har så stora omvårdnadsbehov att de inte kan bo hemma eller ett boende som är kopplat till barnets skolgång. I det senare fallet avses alltså elevhem/skolinternat. År 2013 köptes 3 platser i barnboende med anknytning till skolgång utanför kommunen enligt LSS.

Antalet köpta platser för barn har inte minskat, utan barn med komplexa behov har tillkommit. Det finns i nuläget barn som bor hemma som kommer att behöva en helhetslösning, skola och boende, inom de närmaste åren. En ytterligare utökning kan förmedlas av att något barn börjar sin skolgång utanför kommunen och får behov av skolinternat. Å andra sidan når några av de barn som kommunen idag köper plats för vuxen ålder under senare delen av planperioden. Behovet antas komma att öka med en köpt plats om året till 2015 för att därefter vara konstant.

3.3 Daglig verksamhet

Personer med utvecklingsstörning eller personer med begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder kan ha rätt till daglig verksamhet enligt LSS. Rättigheten gäller personer i yrkesverksam ålder, som inte står till arbetsmarknadens förfogande eller deltar i utbildning. Insatsen ska anpassas efter individuella behov, förutsättningar och intressen. Den dagliga verksamheten ska erbjuda stimulans, utveckling och gemenskap. Den kan innehålla både aktiviteter med habiliterande inriktning och aktiviteter med en inriktning mot arbetsträning. Daglig verksamhet kan ges på heltid eller deltid.

Antal brukare i daglig verksamhet enligt LSS

	Bok- slut	Nämnd- plan	Prognos				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Antal brukare	120	123	134	141	144	149	154

Enligt utbildningsförvaltningen kommer 7 ungdomar att sluta gymnasiesärskolan 2014, 5 ungdomar 2015, 5 ungdomar 2016 och 1 ungdom 2017. De flesta av dessa ungdomar kommer troligen att ha behov av daglig verksamhet. Dessutom finns det enligt utbildningsförvaltningen uppskattningsvis totalt 35-40 ungdomar med neuropsykiatriska diagnoser i gymnasieålder. Sannolikt kommer några av dessa att behöva daglig verksamhet framöver.

LOV infördes för daglig verksamhet under oktober 2013. För att lösa situationen för personer med speciella behov har ett fåtal personer fått daglig verksamhet utanför LOV. Det vanligaste är i dessa fall att den dagliga verksamheten tillhandahålls sammanhållet med boendet.

För åren 2015-2017 antas att de kända ungdomar som kommer att gå ut särgymnasiet samt 2 ungdomar med neuropsykiatriska diagnoser kommer att börja daglig verksamhet varje år. Efter år 2017 finns inga uppgifter om hur många ungdomar som kommer att sluta gymnasieskolan och behöva daglig verksamhet. Uppskattningsvis är 5 personer ett rimligt antagande för antalet personer som tillkommer varje år.

Det finns inget underlag för att avgöra hur många personer som kommer att behöva särskilda lösningar som inte går att få inom ramen för LOV, men ett fortsatt behov på samma nivå som tidigare antas. Det kan innebära att behovet underskattas. Personer som råkat ut för hjärnskada i vuxen ålder, nyinflyttade ungdomar eller personer i målgruppen som av andra skäl inte är kända av socialförvaltningen kan tillkomma.

3.4 Personlig assistans

Personer med ett stort och varaktigt funktionshinder som behöver hjälp med grundläggande behov, som personlig omvårdnad, förflyttningar och kommunikation, kan ha rätt till personlig assistans. Den personliga assistansen avser både de grundläggande behoven och andra personliga behov. Om de grundläggande behoven överstiger 20 timmar i veckan, görs ansökan till Försäkringskassan.

Här tas samtliga brukare med personlig assistans upp. Detta oavsett om brukaren har personlig assistans enligt LSS eller socialförsäkringsbalken (SFB). Kommunen finansierar alltid de 20 första timmarna. När det grundläggande behovet inte uppgår till 20 timmar så ges insatsen enligt LSS. Om det grundläggande behovet överstiger 20 timmar, så finansierar Försäkringskassan överstigande antal timmar.

Antal brukare med personlig assistans enligt LSS eller socialförsäkringsbalken

	Bokslut	Prognos	Prognos				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Antal brukare	89	93	98	103	105	108	110

Anm. Tabellen avser samtliga brukare med personlig assistans. Denna uppgift saknas i nämndplan 2014.

Ungefär två tredjedelar av assistanstimmarna utförs av privata assistansbolag. Resten utförs i kommunal regi. Av de 89 brukare som hade personlig assistans i slutet av 2013 hade 71 fått rätt till assistans enligt SFB, det vill säga kommunen finansierar endast de 20 första timmarna.

Personlig assistans hör till de insatser som ökar mest. Försäkringskassan har blivit alltmer restriktiv i sina bedömningar. Många har inte så omfattande

grundläggande behov, men har stora övriga behov, t.ex. i form av tillsyn för att klara sin vardag. Utifrån dessa förhållanden antas en årlig ökning av den personliga assistansen med 5 procent till år 2016. Mot slutet av perioden antas en ökning på 2,5 procent på grund av ökad osäkerhet i prognosen.

3.5 Korttidsvistelse

Korttidsvistelse ska ge den enskilde en möjlighet till miljöombyte och rekreation och/eller de anhöriga en möjlighet till avlösning i sitt omvårdnadsarbete.

Korttidsvistelse anordnas i korttidshem, i en annan familj eller som lägersvistelse.

Det kommunala korttidshemmet Granängen bedriver för närvarande sin verksamhet i tillfälliga lokaler på grund av vattenskada, men kommer under hösten 2014 att flytta till nya lokaler i det ombyggda Villa Höglid.

De köpta platserna utgörs huvudsakligen av plats på korttidshem, men omfattar även eftermiddagsverksamhet och lägersvistelse. I slutet av 2013 köptes korttidsverksamhet till 57 brukare. Under året köptes 1860 dygn, vilket motsvarar cirka 5,1 platser i genomsnitt under året. Det fåtal brukare som endast har lägersvistelse har inte tagits med i tabellen nedan.

Antal brukare i korttidsvistelse enligt LSS

	Pågående beslut per 31 dec	Prognos	Prognos				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Totalt antal brukare	87	94	100	108	112	116	120
Egen regi,	30	31	31	32	32	32	32
Korttidshem	20	20	20	20	20	20	20
Korttidsfamilj	10	11	11	12	12	12	12
Köpt verksamhet	57	63	69	76	80	84	88

Anm. Uppgifter om antal brukare i korttidsverksamhet saknas i Nämndplan 2014, där uppges 3,3 platser i egen regi och 5,0 köpta platser.

Behovet av korttidsvistelse har ökat markant under senare år. Störst är ökningen för barn och ungdomar med neuropsykiatriska diagnoser, en inriktning som den kommunala korttidsverksamheten inte haft. Därför antas den kommunala korttidsverksamheten efterfrågas av ungefär samma antal brukare framöver och det ökade behovet att främst tillgodoses med köpt verksamhet. Utifrån detta antas en årlig ökning av antalet brukare som nyttjar köpta platser med 10 procent per år till och med 2016. Därefter ökar osäkerheten om utvecklingen och vi antar en ökning på 5 procent. En viss ökning av behovet av korttidsfamiljer till barn och ungdomar med neuropsykiatriska diagnoser kan

förväntas. Under perioden fram till 2016 antas behovet öka med 5 procent per år och därefter med 2,5 procent.

3.6 Korttidstillsyn för skolungdomar

En del barn med funktionsnedsättning kan behöva fortsätta på fritidshem efter 12 års ålder. Korttidstillsynen erbjuds i anslutning till skoldagen samt under lov dagar. Den fortsätter vid behov tills personen avslutat gymnasiet.

Biståndsavdelningen köper idag platser inom kommunen från barn- och utbildningsförvaltningen. Verksamheterna finns på Bergfotens fritidsgård. Därutöver köper kommunen platser för ungdomar som går i skola utanför kommunen.

Antal platser i korttidstillsyn för skolungdomar enligt LSS

	Pågående beslut per 31 dec	Prognos	Prognos				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Antal platser	25	25	26	26	27	27	29
Egen regi, Barn- o utb.förvaltn.	19	19	20	20	21	21	21
Köpta platser	7	7	7	7	8	8	8

En liten ökning av antalet barn i korttidstillsyn antas, 2 procent per år, då de aktuella åldersgrupperna kommer att öka under perioden.

3.7 Avlösarservice LSS

Föräldrar till barn med funktionshinder kan behöva avlösning i sitt omvårdnadsarbete. Avlösarservicen kan vara regelbunden eller tillfällig. Den ska ge möjlighet till avkoppling eller möjlighet att göra egna aktiviteter utanför hemmet.

Från och med april 2014 kommer utförare att upphandlas enligt Lag om valfrihet.

Behovet av avlösarservice enligt LSS har varit relativt konstant över tid, ett oförändrat behov antas därför under hela planperioden. Under 2013 utfördes 7500 timmar avlösarservice enligt LSS.

Antal brukare med avlösarservice enligt LSS

	Pågående beslut per 31 dec	Prognos	Prognos				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Antal brukare	40	40	40	40	40	40	40

3.8 Ledsagarservice LSS

Ledsagarservice är en personlig service, anpassad efter individuella behov, som ska göra det möjligt att delta i samhällslivet, träffa vänner eller ta del av fritids- och kulturutbudet.

Från och med april 2014 kommer utförare att upphandlas enligt Lag om valfrihet.

Behovet av ledsagarservice enligt LSS har varit relativt konstant över tid, ett oförändrat behov antas därför under hela planperioden. Under 2013 utfördes 12000 timmar ledsagarservice enligt LSS.

Antal brukare med ledsagarservice enligt LSS

	Pågående beslut per 31 dec	Prognos	Prognos				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Antal brukare	65	65	65	65	65	65	65

3.9 Kontaktperson LSS

En kontaktperson är en medmänniska som kan underlätta för den enskilde att leva ett självständigt liv genom att minska social isolering, ge hjälp till att delta i fritidsaktiviteter samt ge råd i vardagssituationer.

Antal brukare som har kontaktperson enligt LSS

	Bokslut	Prognos	Prognos				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Antal brukare	70	76	78	80	80	81	82

En uppräknig av behovet med 2 procent görs i början av planperioden då insatsen används till den ökande gruppen unga vuxna med neuropsykiatriska

diagnoser.⁵ Under senare delen av perioden minskas den årliga ökningen till 1 procent på grund av stigande osäkerhet.

4 Insatser enligt SoL för personer med psykisk funktionsnedsättning

Socialnämnden ska enligt 5 kap. 7 § socialtjänstlagen verka för att människor som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring får möjlighet att delta i samhällets gemenskap och att leva som andra. Socialnämnden ska också medverka till att den enskilde får en meningsfull sysselsättning och ett boende som är anpassat efter hans eller hennes behov av särskilt stöd. Enligt 4 kap. 1 § har den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få sina behov tillgodosedda på annat sätt rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning och för sin livsföring i övrigt. Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet ska utformas så att det stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv.

4.1 Stödboende och träningslägenheter

Enligt 5 kap. 7 § socialtjänstlagen ska kommunen inrätta bostäder med särskild service för dem som behöver sådant boende till följd av att de av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring.

Det har skett en ökning av antalet unga med psykiatrisk problematik. Denna utveckling väntas fortsätta framöver. Detta leder till ökade behov både vad gäller antal platser i stödboende och av boendestöd för personer i ordinärt boende.

När det gäller stödboende i egen regi så finns 13 platser för personer med psykisk funktionsnedsättning på Hästskons boendeenhet. Det finns sedan tidigare 6 träningslägenheter som tillhör Hästskons boendeenhet. Utöver dessa har 4 träningslägenheter tillkommit som administreras av Biståndsavdelningen. En av dessa blev tillgänglig redan 2013, övriga år 2014. Hästskon ligger inom ramen för Individ- och familjeomsorgens verksamhet, men nämnda 19 platser⁶ nyttjas för personer med beslut från Biståndsavdelningen.

Under 2013 har antalet köpta platser ökat. Utifrån antalet redan kända personer som behöver stödboende finns uppskattningsvis behov av 18 köpta platser 2014 och därefter en ökning med 5 procent per år.

---

⁵ Prognosen utgår ifrån antalet pågående beslut per 31 december 2013.

⁶ Dessa utgörs av 13 platser i stödboende (10 platser i stödgruppen, 3 backstugor) och 6 träningslägenheter på Lupingränd.

Antal platser i stödboende enligt SoL, Psykisk funktionsnedsättning

	Bok- slut	Nämnd- plan	Prognos				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Totalt antal platser	33	29	42	43	44	45	46
Egen regi,	21	22	23	23	23	23	23
stödboende			13	13	13	13	13
träningslägenheter			10	10	10	10	10
Köpta platser	12	7	19	20	21	22	23

Anm. Uppskattningen av behovet av platser 2014 har förändrats sedan Nämndplan 2014 gjordes.

Hästkons boendeenhet inklusive boendestödjare kommer att behöva flytta om cirka fyra-fem år då lokalerna kommer att rivas. Planeringen av framtida boende för målgruppen påbörjas under 2014. Med tanke på det ökande behovet av platser för personer med psykiatriska/neuropsykiatriska diagnoser kommer förvaltningen att överväga en utökning av antalet platser i samband med att ersättningsboendet för Hästskon byggs.

För personer vars behov inte kan tillgodoses i stödboende i kommunen köps externa platser på HVB-hem. Ibland delar kommunen kostnaden för dessa platser med psykiatrin eller rättspsykiatrin. Enligt prognosen för planperioden kommer en viss ökning av antalet köpta platser för personer med psykisk funktionsnedsättning att behövas.

4.2 Boendestöd

På grund av ökningen av antalet unga med psykiatrisk problematik ökar behovet av boendestöd för personer i ordinärt boende. Boendestöd enligt SoL ges även till personer som omfattas av LSS i de fall de inte har så stort stödbehov att de behöver bo i ett LSS-boende.

Huvuddelen av boendestödet ges idag i kommunal regi. Det finns dels boendestödjare som är kopplade till boendeenheten Hästskon, dels en grupp boendestödjare, från Tyresö bostadsenhet, med inriktning mot neuropsykiatriska funktionsnedsättningar inom LSS. Under 2013 fick cirka 60 personer boendestöd i kommunal regi.

Antal brukare med boendestöd i ordinärt boende enligt SoL, Psykisk funktionsnedsättning

	Pågående beslut per 31 dec	Prognos	Prognos				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Antal brukare	72	82	92	102	107	112	117

Tillgången på olika former av boendestöd behöver utökas och bli mer flexibelt i sin utformning. Det finns behov av boendestöd kvällar och helger. Gruppen med neuropsykiatriska diagnoser ökar, varför antalet brukare antas öka med cirka 10 om året till och med 2016. Därefter antas en årlig ökning med 5 brukare, dels då ett uppdämt behov antas ha blivit tillfredsställt, dels på grund av ökad osäkerhet om utvecklingen.

4.3 Sysselsättning

Enligt 5 kap. 7 § socialtjänstlagen har kommunen ansvar för att ge hjälp till meningsfull sysselsättning för personer med psykisk funktionsnedsättning som har betydande svårigheter i sin livsföring.

Idag ges insatsen sysselsättning inom ramen för kundvalssystemet enligt LOV. Sysselsättning kan ges både på heltid och deltid. Antalet platser i sysselsättning är därför färre än antalet personer. Med heltid menas sysselsättning 20 timmar per vecka. En deltid kan variera mycket i omfattning.

Fler personer än som idag har insatsen har behov av sysselsättning, men det finns inte adekvat sysselsättning för alla inom ramen för de utförare kommunen har tillgång till inom LOV. Det behövs fler utövare med olika inriktning för att möta behoven av meningsfull sysselsättning, särskilt för den yngre gruppen. Prognosen för de närmaste åren bygger på kännedom om nuvarande situation, en avtrappning av behovet antas under senare delen av planperioden.

Antal brukare i sysselsättning enligt SoL

	Bokslut	Prognos	Prognos				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Antal brukare	71	74	77	80	82	84	86

4.4 Avlösarservice SoL

Målgruppen för avlösarservice enligt SoL är barn med funktionsnedsättningar som inte omfattas av LSS.

Från och med april 2014 kommer utförare att upphandlas enligt lagen om valfrihet.

Behovet av avlösarservice enligt SoL har varit relativt konstant över tid, ett oförändrat behov antas därför under hela planperioden. Under 2013 utfördes 1000 timmar avlösarservice enligt SoL. En planerad förändring i delegationsordningen, som innebär att Biståndsavdelningen kommer att kunna fatta beslut enligt SoL för barn och ungdom, kan leda till att antalet barn med avlösarservice ökar mer än prognosen visar.

Antal brukare med avlösarservice enligt SoL

	Pågående beslut per 31 dec	Prognos	Prognos				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Antal brukare	6	6	6	6	6	6	6

4.5 Ledsagarservice SoL

Det finns 20 personer som har ledsagarservice enligt SoL per 31 december 2013. All ledsagarservice med beslut enligt SoL till målgruppen sker idag i egen regi. Från och med april 2014 kommer utförare att upphandlas enligt lagen om valfrihet.

Behovet av ledsagarservice brukar vara relativt konstant över tid, därför antas ett oförändrat behov under hela planperioden. Under 2013 utfördes 3000 timmar ledsagarservice enligt SoL. En planerad förändring i delegationsordningen, som innebär att Biståndsavdelningen kommer att kunna fatta beslut enligt SoL för barn och ungdom, kan leda till att antalet barn med ledsagarservice ökar mer än prognosen visar.

Antal brukare med ledsagarservice enligt SoL

	Pågående beslut per 31 dec	Prognos	Prognos				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Antal brukare	20	20	20	20	20	20	20

4.6 Kontaktperson SoL

Personer med psykisk funktionsnedsättning kan beviljas kontaktperson enligt SoL. Syftet är delvis detsamma som enligt LSS men stödet ska vara tidsbegränsat och bör ha ett mål.

Behovet av kontaktperson enligt SoL brukar vara relativt konstant över tid, därför antas ett oförändrat behov under hela planperioden.

Antal brukare med kontaktperson enligt SoL

	Bokslut	Prognos	Prognos				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Antal brukare	35	35	35	35	35	35	35

5 Övriga insatser enligt SoL

5.1 Hemtjänst för personer yngre än 65 år

Enligt 3 kap. 6 § socialtjänstlagen bör socialnämnden genom hemtjänst underlätta för den enskilde att bo hemma.

Hemtjänst ges både till personer med psykisk funktionsnedsättning och till andra med behov av insatsen. Med hemtjänst avses här omvårdnad och service. Behovet av hemtjänst enligt SoL brukar vara relativt konstant över tid, därför antas ett oförändrat behov under hela planperioden.⁷

Hemtjänst för personer yngre än 65 år ges idag både i kommunal regi och av utförare som är upphandlade enligt LOU. Från och med april 2014 kommer att hemtjänst att upphandlas enligt LOV.

Antal brukare med hemtjänst för personer under 65 år enligt SoL

	Bokslut	Prognos	Prognos				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Antal brukare	60	68	68	68	68	68	68

⁷ Prognosen utgår ifrån antalet pågående beslut per 31 december 2013.

5.2 Boende enligt SoL

Detta avser boende enligt SoL för vuxna med förvärvade hjärnskador och/eller demenssjukdomar.

Behovet är svårt att förutsäga. Angtagandet är att det även fortsatt kommer att behövas ett par platser varje år. Då de individuella behoven kan vara mycket varierande och behovet är oförutsägbart köps boende av den här typen externt.

Antal platser i boende enligt SoL (ej psyk)

	Bokslut	Nämnd- plan	Prognos				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Antal platser	2	2	2	2	2	2	2

5.3 Korttidsboende

När det gäller korttidsboende i kommunal regi finns tre platser i mellanboende på Hästskon för personer med psykisk funktionsnedsättning och en plats på korttidsboendet Viljan för personer med somatisk problematik. Dessutom köpts ett fåtal platser externt då behov uppstår.

Köpta korttidsplatser kan avse placeringar som sker i avvaktan på att den egna bostaden ska anpassas, personliga assistenter ska rekryteras eller i avvaktan på att annat permanent boende ska erbjudas. Det kan också avse kostnader för betalningsansvar för kommunen om personen är kvar på sjukhus i brist på eller i avvaktan på plats inom kommunen.

Antal platser i korttidsboende enligt SoL

	Pågående beslut per 31 dec	Prognos	Prognos				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
<i>Totalt antal platser</i>	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>5</i>
Egen regi,	4	4	4	4	4	4	4
Psyk	3	3	3	3	3	3	3
Somatik	1	1	1	1	1	1	1
Köpta platser	1	1	1	1	1	1	1

Det är egentligen inte möjligt att göra någon prognos över det framtida behovet av korttidsboende, då behovet uppstår utan förvarning. Det brukar dock inte röra sig om några större förändringar över tid. Ett oförändrat behov antas därför under planperioden.